

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE HİZMET İÇİ EĞİTİM ETKİNLİKLERİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ¹

Araştırma Makalesi / Research Article

Arslan, M. (2021). Covid-19 Salgını Sürecinde Hizmet İçi Eğitim Etkinliklerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(3), 1601-1619.
<https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.985662>

Geliş Tarihi: 20.08.2021
Kabul Tarihi: 01.09.2021
E-ISSN: 2149-3871

Dr. Mehmet ARSLAN
T.C. Cumhurbaşkanlığı Eğitim ve Öğretim Politikaları Kurulu
phd.arslan@gmail.com
ORCID No: 0000-0002-3097-395X

ÖZ

Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimleri ve bu süreçte öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma tarama modeliyle yapılmıştır. Salgın sürecinde hizmet içi eğitimler konusunda öğretmenlerin görüşleri araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış açık uçlu sorulardan oluşan form aracılığıyla yazılı olarak alınmış, bu kapsamda İstanbul, Hatay, Rize ve Diyarbakır illerinden toplam 73 öğretmenden elde edilen verilerle nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde içerik çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenler içerisinde bulunan dönemi bir kriz olarak görmekte, Milli Eğitim Bakanlığının kriz yönetimi sürecinde başarılı ve başarısız olduğu yönler olduğunu değerlendirmektedir. Salgının başlamasıyla uzaktan eğitime hızlı geçiş olumlu görülürken sürecin belirsiz ve karmaşık olarak yönetildiği vurgulanmaktadır. Öğretmenler bu dönemde en çok uzaktan eğitim ve teknoloji ile ilişkili konularda hizmet içi eğitime gereksinim duyarken psikolojik dayanıklılık açısından da destek görmek istediklerini belirtmektedir. Salgın sürecinde verilen uzaktan hizmet içi eğitim çalışmaları bazı öğretmenler tarafından yetersiz görülmektedir. Eğitimlerin öğretmen gereksinimleri çerçevesinde öğretmen ile eğitici etkileşiminin yüksek olduğu ve eş zamanlı uzaktan eğitim biçiminde verilmesi, salgın sonrasında da uzaktan hizmet içi eğitim çalışmalarının yoğun biçimde devam ettirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Öğretmen, Hizmet İçi Eğitim, Mesleki Gelişim.

EXAMINATION OF TEACHER'S OPINIONS ON IN-SERVICE TRAINING ACTIVITIES DURING THE COVID-19 PANDEMIC

ABSTRACT

This research, which aims to reveal teachers' in-service training needs during the Covid-19 pandemic and teachers' views on in-service training in this process, was conducted with a screening model. The teachers' opinions about in-service training during the pandemic were taken in writing through open-ended questions developed by the researcher. In this context, content analysis was carried out within the framework of the qualitative research approach with the data obtained from a total of 73 teachers from the provinces of Istanbul, Hatay, Rize, and Diyarbakır. According to the research results, teachers see the period in them as a crisis and evaluate the Ministry of National Education's success and failure in the crisis management process. While the rapid transition to distance education with the onset of the pandemic is positive, it is emphasized that the process is managed as uncertain and complex. Teachers state that they need in-service training on subjects related to distance education and technology the most during this period, and they want to receive support for psychological resilience. The distance in-service training activities given during the pandemic are seen as insufficient by some teachers. It is considered that the training should be given in the form of simultaneous distance education and that the interaction between the teacher

¹ Bu makale yazarın "Milli Eğitim Bakanlığında Görev Yapan Öğretmenler İçin Hizmet İçi Eğitim Modeli Önerisi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

and the trainer is high within the framework of teacher needs, and that distance in-service training studies should be continued after the pandemic.

Keywords: Covid-19, Teacher, In-service Training, Professional Development.

GİRİŞ

İşgörenler açısından hizmet öncesinde alınan eğitim ne kadar iyi olursa olsun örgütsel ve bireysel gelişim için hizmet içi eğitim büyük bir öneme sahiptir (Aydın, 2011). Bilgi çağı ya da post modern dönem olarak da adlandırılan günümüzde, örgütlerde hizmet içi eğitim, örgütün amaçlarından ve koşullarından bağımsız ve plansız bir etkinlik olarak görülmemeli, hizmet içi eğitim ile ne elde edilmek istendiği, örgütsel koşullar dikkate alınarak açık biçimde ortaya konulmalıdır (Aydın, 2014).

Eğitim sistemlerinde temel amaç öğrencilere yüksek nitelikli eğitimin sunulmasıdır. Öğretmenler, eğitim sisteminin geneli üzerinde sayısız eylemin uygulayıcısı olduklarından bu sistemin taşıyıcı sütunları olarak görülebilir (Aydın vd., 2021). Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimin hem öğretmen etkililiği hem de öğrencilerdeki öğrenme çıktıları üzerinde güçlü bir etkisi vardır (Musset, 2010). Bu nedenle eğitim sisteminin niteliğinin artırılması için öğretmenlerin mesleki anlamda gelişmelerini sağlamak bir zorunluluktur. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimi çok önemli olduğundan, ulusal ve yerel yönetimler, öğretmenlerin gereksinimlerini karşılayacak hizmet içi eğitim sistemini sürekli olarak geliştirmelidir (MEXT, 2003). Öğretmenlerin gereksinimleri ise içerisinde bulunan koşullara göre önemli değişiklikler gösterebilmektedir. Covid-19 salgını sürecinde bu durum açıkça görülmüştür.

2020 yılının ocak ayında Çin’de başlayan ve kısa sürede bütün dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını pek çok alanda olduğu gibi eğitim öğretimi de derinden etkilemiştir. Aynı yılın nisan ayında 194 ülkede yüz yüze eğitime ara verilmiş ve yaklaşık bir buçuk milyar öğrenci bu durumdan etkilenmiştir (TEDMEM, 2020). Okulların kapatılması, birçok kısa ve uzun vadeli maliyetle birlikte eğitim üzerinde benzeri görülmemiş bir baskı yaratmış, yalnızca akademik ve sosyal yaşantıda uzun bir kesinti değil, aynı zamanda gelecekle ilgili artan bir belirsizliğe de neden olmuştur (SABER, 2020). Bu sürecin olası derin etkilerini en aza indirebilmek amacıyla pek çok ülke öncelikle eğitimde sürekliliğini sağlamak için yollar aramıştır. Krizin başlangıcında en yaygın çaba, öğrenme sürecini okul ortamlarından uzaktan öğretim yoluyla öğrencilerin evlerine taşımak üzere kaynakların seferber edilmesi olmuştur. Bu süreçte öğretmenler ise kilit bir konumda yer almıştır. Salgın karşısında, dünya genelinde öğretmenler genellikle yeterli rehberlik, eğitim, destek ve kaynaklar olmadan uzaktan eğitimleri sürdürmek zorunda kalmışlardır (UNESCO, 2020a).

Öte yandan öğretmenler bu dönemde ortaya çıkan pek çok farklı taleple de karşılaşmışlardır. Çoğu öğretmen, öğretim yöntemlerini ve müfredatı yeniden ele almak, yeni materyaller tasarlamak, öğretim platformlarını çeşitlendirmek, öğrencilere ve ailelerine duygusal ve zihinsel destek sağlamak gibi taleplerle yüzleşmek zorunda kalmıştır (ECLAC-UNESCO, 2020). Bu önemli baskıya karşın UNESCO’ya (2020b) göre ülkelerin yalnızca yarısı uzaktan öğretime hazırlanmak için öğretmenlere ek bir hizmet içi eğitim olanağı sağlayabilmiştir. Öğretmenlere yönelik danışmanlık ve psiko-sosyal destek sağlayan ülke oranı ise ancak dörtte birdir. Öğretmenleri duruma uyum konusunda desteklemek amacıyla ek materyaller hazırlayanların oranı ise çoğunluğu gelişmiş ülkeler olmak üzere dörtte üçe yaklaşmıştır. Bu durum öğretmenlerin dünya genelinde mesleki açıdan daha çok desteklenmeleri gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin kendilerinden beklenen bu görevleri yerine getirebilmeleri için, uygun eğitime ve desteğe ihtiyaçları vardır (UNESCO, 2020c). Bu destek yalnızca bugünün gereksinimlerini karşılamaya yönelik olarak değerlendirilmemelidir. Covid-19 krizi, büyük ölçüde yalnızca okul içi etkileşimlere dayanan ve uzun süredir devam eden geleneksel eğitim hizmet sunumu modelinin kırılma noktasını ortaya çıkarmıştır. Uzaktan öğrenme yaklaşımlarının yaygınlaşması, hem okullarda hem de evde öğrenmeyi geliştirerek daha eşitlikçi ve esnek eğitim sistemleri oluşturmak için bir başlangıç olabilir (SABER, 2020). Bu bağlamda öğretmenlerden beklentiler de şimdiden hızla değişmektedir. Öğretmenlerin var olan kaynakları nasıl daha etkili kullanacakları, kendilerini farklı zaman ve mekânlara yayılan öğrenme ortamlarının tasarımcıları ve kolaylaştırıcıları olarak nasıl dönüştürecekleri ve öğrencilere nasıl daha etkili koçluk yapabilecekleri konusu daha çok düşünülmektedir (UNESCO,

2020d). Bu yönüyle, yaşanan kriz öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim uygulamalarında endüstri sonrası bilgiye dayalı küresel toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere bir reforma ihtiyacı olduğunu açıkça göstermektedir (UNESCO, 2020a).

Süreç Türkiye açısından ele alındığında dünyadaki genel duruma benzer bir görünümün olduğu belirtilebilir. Eğitim öğretime ara verilmesiyle birlikte, okulların ne zaman ve hangi koşullarda açılacağı ülkedeki en önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. Öte yandan milyonlarca öğrenciyi ilgilendiren merkezi sınavlar, okullarda ders ve dönem sınavları, okul öncesi eğitim, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilerin durumu, özel okullar gibi pek çok konuda önemli sorun alanları ortaya çıkmıştır (İLKE, 2021).

Bunlara ek olarak; uzaktan öğretim için gerekli teknolojik araçlar ve internet bağlantısına sahip olma ya da bunları etkili kullanabilme konusundaki farklılıklar, öğrencilerin ciddi bir motivasyon kaybı içinde olması, velilerin tutumu ve sosyo-ekonomik eşitsizliklerin eğitim sürecine çok daha belirgin biçimde yansımaları bu dönemde aşılması oldukça güç olan sorunlardan bazıları olarak dikkat çekmektedir (Bakioğlu ve Çevik, 2020; Canpolat ve Yıldırım, 2021; EBSAM, 2021; Kurnaz, Kaynar, Barışık ve Doğrukök, 2020). Öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara ise; evden çalışmadan kaynaklanan baskı ve iş yükü, yeterli internet altyapısına sahip olmama, dersleri daha verimli işlemek için gereken teknolojik araçların eksikliği, uzaktan eğitim konusunda tecrübesizlik, müfredatın yeni duruma uyarlanması ve gerekli öğretim materyali hazırlama konusundaki yetersizlikler örnek olarak gösterilebilir (EBSAM, 2021). Tüm bu genel durum ve eğilimler dikkate alındığında öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim süreçlerinin gerek salgın sürecindeki güçlükleri aşabilmek gerekse salgın sonrasında ortaya çıkan yeni beklentileri karşılayabilmek üzere yeniden ele alınması gerektiği açıkça görülebilmektedir.

1. YÖNTEM

Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimleri ve bu süreçte öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere ilişkin görüşlerini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırma tarama modeliyle yapılmıştır. Tarama, var olan ya da geçmişte olmuş bir durumu değiştirme çabası göstermeden olduğu gibi ortaya koymayı amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2016). Bu çerçevede salgın sürecinde hizmet içi eğitimler konusunda öğretmenlerin görüşleri yazılı olarak alınmış, elde edilen verilerle nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde içerik çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretmenlerin görüşlerini yazılı olarak almak üzere açık uçlu soru formu oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak form önce bir öğretmen, bir okul yönetici ve bir Bakanlık maarif müfettişi ile denenmiş, sorular kuramsal ve anlaşılabilirlik açılarından ele alınmıştır. Ardından uzman görüşüne sunulmuştur. Geri dönüşler çerçevesinde formda gerekli düzeltmeler gerçekleştirilmiştir. Form, öğretmenlerin salgın sürecinde yaşadığı sorunlar ve bu kapsamda hizmet içi eğitimlere ilişkin görüş ve önerilerini almaya yönelik beş açık uçlu sorudan oluşmaktadır.

Bu araştırmada çalışma grubu tabakalı amaçsal örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu yöntem istenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalara olanak tanımak amacıyla tercih edilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Bu kapsamda katılımcıların belirlenmesinde temel ölçütler; görev yapılan ilin sosyo-ekonomik açıdan içerisinde bulunduğu grup ile öğretmenin branşı olmuştur. İllerin sosyo-ekonomik açıdan sınıflandırılması; Kalkınma Bakanlığı'nca (2013) gerçekleştirilen "İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011)" dikkate alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda iller; sınırlı düzeyde gelişmiş, orta düzeyli ve gelişmiş iller şeklinde üç gruba ayrılmıştır. Katılımcılar sosyo-ekonomik açıdan gelişmiş illeri temsilen İstanbul, orta düzeyli illeri temsilen Hatay ve Rize, sınırlı düzeyde gelişmiş illeri temsilen Diyarbakır'da görev yapan öğretmenlerden seçilmiştir. Her kategori için belirlenen iller araştırmacı tarafından kura çekilmek suretiyle rastgele olarak seçilmiştir. Branşlar açısından ise; Milli Eğitim Bakanlığında, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 20/02/2014 tarihli ve 9 sayılı "Öğretmenlik alanları, atama ve ders okutma esasları" konulu kararına göre var olan 93 farklı branş, konu alanı ve okullardaki çalışma biçimleri açısından benzer nitelikte olanlar araştırmacı tarafından bir arada ele alınarak; okul öncesi ve sınıf öğretmenlikleri, dil ve sosyal alanlar öğretmenlikleri, fen ve matematik öğretmenlikleri, meslek, özel eğitim ve rehberlik öğretmenlikleri biçiminde dört grup altında toplanmıştır.

Belirlenen bu ölçütler çerçevesinde nitel araştırma yaklaşımına uygun olarak içerik çözümlemesi gerçekleştirmek üzere 73 öğretmenin yazılı görüşü alınmıştır. Yazılı görüşü alınan öğretmenlere yönelik çeşitli bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Yazılı Görüşü Alınan Öğretmenlere Yönelik Bilgiler

Değişken	Grup	<i>n</i>	%
İl	Gelişmiş (İstanbul)	20	27.4
	Orta Düzeyli (Hatay ve Rize)	20	27.4
	Sınırlı Düzeyde Gelişmiş (Diyarbakır)	33	45.2
	Toplam	73	100.0
Cinsiyet	Kadın	30	41.1
	Erkek	43	58.9
	Toplam	73	100.0
Branş	Okul öncesi ve sınıf öğretmenlikleri	12	16.4
	Dil ve sosyal öğretmenlikleri	24	32.9
	Fen ve matematik öğretmenlikleri	13	17.8
	Meslek, özel eğitim ve rehberlik	24	32.9
	Toplam	73	100.0
Kıdem	0-15 yıl	32	43.8
	16 yıl ve üzeri	41	56.2
	Toplam	73	100.0
Eğitim Düzeyi	Lisans	59	80.8
	Yüksek Lisans	14	19.2
	Toplam	73	100.0

Tablo incelendiğinde yazılı görüş alınan öğretmenlerin %27.4’ünün sosyo-ekonomik açıdan gelişmiş illerde, %27.4’ünün orta düzeyli illerde, %45.2’sinin ise sınırlı düzeyde gelişmiş illerde görev yapanlardan oluştuğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların: %16.4’ü okul öncesi ve sınıf, %32.9’u dil ve sosyal, %17.8’i fen ve matematik, %32.9’u ise meslek özel eğitim ve rehberlik grubu içerisinde yer almaktadır. Kıdem değişkeni açısından ise; katılımcıların %43.8’i 0-15 yıl arasında kıdeme sahipken %56.2’si 16 yıl ve üzerinde kıdeme sahiptir. Eğitim düzeyi açısından; katılımcıların %80.2’si lisans, 19.8’i yüksek lisans mezunudur. Cinsiyet açısından katılımcıların %41.1’i kadın %59.9’u erkektir.

2. BULGULAR VE YORUM

Araştırmada öğretmenlerden alınan yazılı formlar üzerinde yapılan çözümleme ışığında dört tema ve bunlarla ilişkili 16 kategori belirlenmiştir. Bu temalar ve ilgili kategoriler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Covid-19 Salgını Sürecine Yönelik Öğretmen Görüşleri Bağlamında Belirlenen Tema ve Kategoriler

Tema	Kategori
Covid-19 Salgını Sürecinde Kriz Yönetimi	Kriz ve kriz yönetimi kavramları
	Bakanlığın kriz yönetiminde başarılı ve başarısız olduğu yönler
	Uygulamada yaşanan sorunlar
Öğretmenlerin Kriz Dönemindeki Hizmet İçi Gereksinimleri ve Hizmet İçi Eğitimlere Katılım Durumları	Öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissettiği alanlar
	Öğretmenlerin hizmet içi eğitim gereksinimleri
	Öğretmenlerin hizmet içi eğitimlere katılımları
	Hizmet içi eğitimlere yönelik görüşler
Kriz Döneminin Devamında Hizmet İçi Eğitimlere Yönelik Alınması Gereken Önlemler	Gereksinimleri gidermek için yapılan ek çalışmalar
	Gereksinimlere uygun eğitimlerin düzenlenmesi
	Psiko-sosyal destek gereksinimi
	Öğretmenlerin daha etkin olduğu etkileşimli eğitimlerin düzenlenmesi
Kriz Dönemi Sonrasında Hizmet İçi Eğitim Yapılanması	İl ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullara daha fazla yetki ve sorumluluk verilmesi
	Uzaktan hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmesi
	Eğitime katılımın özendirilmesi
	Öğretmeni etkin kılabacak biçimde eş zamanlı eğitimler
	İl ve İlçe müdürlükleri ve okullara daha fazla sorumluluk verilmesi

Tablo 2’de görülebileceği gibi bu temalar; “Covid-19 salgını sürecinde kriz yönetimi”, “Öğretmenlerin kriz dönemindeki mesleki gelişim gereksinimleri ve hizmet içi eğitimlere katılım durumları”, “Kriz döneminin devamında hizmet içi eğitimlere yönelik alınması gereken önlemler” ve “Kriz dönemi sonrasında hizmet içi eğitim yapılanması”dır. Bu temalar çerçevesinde katılımcı görüşlerinden elde edilen bulgulara aşağıda yer verilmektedir.

a. Covid-19 Salgını Sürecinde Kriz Yönetimi

Pek çok katılımcı kriz kavramını kesin olarak öngörülmesi olanaklı olmayan ve ani gelişen olağanüstü durum olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte bu durumun var olan düzeni tehdit edici niteliğine de sıklıkla vurgu yapmaktadır. Kriz yönetimi ise katılımcıların geneli tarafından; ani gelişen ve sistemi olumsuz etkilemekte olan bu durumun ortaya çıkaracağı zararı en aza indirmek amacıyla gerçekleştirilen planlı ve akılcı çabalar olarak görülmektedir. Bu kavramlara yönelik bir katılımcının görüşü şöyledir:

Kriz, ani ve hızlı bir şekilde meydana gelen tahmin edilemeyen ya da ne zaman olacağı kestirilemeyen bir durumdur. Kriz yönetimi ise işlerin iyi gitmemesi durumunda kullanılacak bir plan ve tehdit karşısında acil harekete geçilebilmek demektir (K16).

Bu tanımlamalar çerçevesinde katılımcıların tamamı, Covid-19 salgını sürecini eğitim öğretimde bir kriz durumu olarak değerlendirmekte, Bakanlığın bu dönemdeki çalışmalarını ise kriz yönetimi olarak kabul etmektedir. Katılımcıların yarısından fazlası Bakanlığın bu krizi başarılı biçimde yönettiğine inanmaktadır. Özellikle Covid-19 salgınının Türkiye’de görülmeye başlamasının ardından yüz yüze eğitime ara verilmesi ve uzaktan öğretime geçilmesi olumlu görülmektedir. Ayrıca daha önceden EBA (Eğitim Bilişim Ağı) altyapısının oluşturulmuş olması da krizin başarılı biçimde yönetimine katkı sağlamıştır. Bu konuda bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Salgının başlaması ile birlikte uzaktan eğitim ve canlı derslerin devreye alınması olumlu bir gelişme idi. Önceden EBA sisteminin kurulması ülkemiz açısından olumlu oldu (K53).

Covid-19 salgını sürecinde öğretmen, öğrenci, veli ve yöneticilerin en az düzeyde etkilenmesi amacıyla vakaların görülmesinden hemen sonra okulların tatil edilmesi, öğrencilerin eğitimden kopmaması için EBA-TV’den yapılan uzaktan eğitimi olumlu buluyorum (K49).

Katılımcıların bir bölümü ise sürecin belirsiz ve karmaşık biçimde sürdürüldüğünü dolayısıyla başarısız yönetildiğini düşünmektedir. Bu konuda bazı görüşler şöyledir:

İçinde bulunduğumuz dönemde kriz yönetimini çok karmaşık, anlaşılabilir ve plansız buluyorum (K22).

Eğitim süreçlerinde en büyük aksama uzun vadeli belirsizliklerin bir türlü sonlanmaması ve yine uzun vadeli plan yapılamamasından kaynaklı olmaktadır (K18).

Söz konusu görüşler çerçevesinde öğretmenlerin bir bölümünün süreci belirsiz buldukları anlaşılmaktadır. Bu belirsizlik öğretmenler üzerinde kaygıyı daha da artırabilmektedir. Bir katılımcının bu konudaki görüşü şöyledir:

Bu süreçte planlar uygulanırken bilgilendirmenin doğru ve kesin yapılması gerekiyor, belirsizlik insanı daha çok strese ve kaosa sürüklüyor (K69).

Katılımcının görüşleri dikkate alındığında karar vericilerin uygulayıcıları daha açık biçimde bilgilendirmesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bir diğer katılımcı Bakanlığın bu süreçte daha etkili bir yönetim sergileyebilmesi için yerel yönetimlerle yetki paylaşımı gerçekleştirmesi gerektiğini şu cümle ile ifade etmektedir:

Etkili karar alınmadığını ve hızlı hareket edilmediğini düşünüyorum. Planlamanın yerel yönetimlere bırakılması daha doğru olacaktır (K37).

Merkezi karar alma ve iletişim süreçlerinde ortaya çıkan sorunların yanı sıra katılımcıların bir bölümü uygulamalarda da çeşitli sorunlar olduğunu belirtmektedir. Bu konuda özellikle uzaktan eğitimlerin uygulanmasına ilişkin bazı olumsuzlar dile getirilmektedir. Bu olumsuzlukların içerisinde en sık vurgulananı uzaktan eğitime erişim olanaklarındaki farklılaşmadır. Bu farklılaşma sosyo-ekonomik açıdan kısıtlı olan yerlerde çok daha belirgin olarak hissedilmektedir. Gelişim gereksinimi yüksek olan illerde görev yapan katılımcılar tarafından bu durum sıklıkla belirtilmektedir. Bu konuda bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Biz öğretmenlerin bulunduğu alandan, okuldan bakıldığında kriz yönetiminin oldukça ağır aksak ilerlediğini ifade edebilirim. Şöyle ki, Bakanlığın bir eğitim portalı olsa bile internet altyapısı dijital dünyaya erişim için gereken düzeyde değil, binlerce insanın dijital erişim aletlerine ulaşma olanağı ve ekonomik gücü yok (K10).

Ülkemizin öğrenci sayısının fazla olması online eğitimde aksamalara sebep olmuştur. Online eğitimde öğrencilerin kullanacağı evdeki bilgi işlem cihaz envanterinin olmaması bazı öğrencilerin canlı dersleri takip edememesi problem olmuştur (K3).

Kriz döneminde sürdürülen uzaktan eğitimlere ilişkin bir diğer önemli sorun da öğrencilerin öğretim sürecine güdülenebilmelerinin güçlüğüdür. Bu konuda bir katılımcının görüşü şöyledir:

Yaşadığımız süreç psikolojik olarak yönetilmesi gereken bir süreç olduğu için çocukların uzaktan eğitime motive olabilmeleri özellikle eğitim ve bilinç düzeyi düşük aile mensubu iseler oldukça zorlaşıyor. Çünkü çocukların çoğunun ailesi eğitim ve bilgi anlamında herhangi bir destek sunamıyorlar (K25).

Bazı katılımcılar bu görüşe benzer olarak veli tutumlarının da öğrencilerin sürece katılımlarını önemli ölçüde etkilediğine inanmaktadır.

Öğrencilerin elde olmayan sebeplerle uzaktan eğitimlere katılımlarının az olması, her evde interneti olmaması, velilerin umursamazlığı bu süreci zorlaştırdı (K49).

Bölge şartları ve velilerimizin bu konudaki ilgisizliği, bilgisizliği dolayısıyla hemen her gün EBA'dan etkinlik gönderip hiçbir velinin bunları sisteme girmemesinin hayal kırıklığını yaşadım (K58).

Bu durum uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenciler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkların öğrenme düzeyine daha yoğun biçimde yansımaya neden olabilir. Gerek erişim olanaklarının sınırlı olması, gerekse güdülenmenin düşük olması nedeniyle eğitim öğretime katılım oranları düşük seyretmektedir. Bu konuda bazı görüşler şöyledir:

Maalesef uzaktan eğitim ile ilgili çok sıkıntı yaşadım. Öğrencilerin katılım oranı az olduğu için her öğrenci ulaşamamanın verdiği üzüntü yaşadım (K60).

Sistemde her öğrencimize ulaşamadık, en büyük sıkıntımız da bu oldu. Canlı derslere katılım yetersiz, gönderdiğimiz çalışmalarını da her öğrencimiz yapamadı (K53).

Öte yandan kriz döneminde uzaktan öğretim sürecini başarıyla yürütmek bazı alanlar için diğerlerine göre daha da güç olmuştur. Bu konuda en dikkat çekici örnek özel eğitimdir. Branşı özel eğitim olan katılımcıların tümü bu alanın uzaktan eğitime uygun olmadığını ve süreçte oldukça zorlandıklarını belirtmişlerdir. Bu görüşlerden bazıları şöyledir:

Alanım özel eğitim olduğu için kendimi canlı ders konusunda yetersiz hissettim. Öğrenci düzeyleri canlı ders yapmaya uygun değildi. Öğrenci ile göz kontağı sağlamak mümkün olmadı (K43).

Özel eğitim öğrencilerini uzaktan eğitmeye çalışmak çok zor. Temas yok, göz kontağı yok. Buna rağmen öğrencilerimin düzeyi doğrultusunda faydalı ama bir o kadar da zor olduğunu söyleyebilirim (K32).

Bu görüşler dikkate alındığında uzaktan eğitimlerin her alanda aynı ölçüde başarı göstermesini beklemek gerçekçi olmayacaktır. Başta özel eğitim olmak üzere bazı alanlar için ek önlemlerin alınması gerektiği görülmektedir.

Genel olarak bu olumsuzluklara ve pek çok güçlüğü karşın kriz dönemleri her zaman olumsuz ve yıkıcı etkileri ile anılmamaktadır. Kimi zaman kriz dönemleri yeni yönelimler ve atılımlar için bir fırsat olarak da değerlendirilebilir. Bu bağlamda Covid-19 salgınının neden olduğu kriz döneminde zorunluluktan dolayı deneyimlenmiş olan eğitim ve iletişim teknolojileriyle iç içe geçmiş uzaktan öğrenme platformları gelecekte öğretim uygulamaları içerisinde çok daha yoğun olarak kullanılacaktır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Bu dönemde yaşanan sorunlar ve edinilen tecrübelerin olumlu sonuçları olacağına inanmaktayım. Öncelikle uzaktan eğitim alanında olmak üzere kriz ve afet dönemlerinde hızlı ve etkili bir şekilde devreye giren iletişim ve eğitim kanalları daha da gelişecektir (K1).

Eğitimde bundan sonra dijital bir taraf olacağı anlaşılmıştır. Bakanlığın yapmak istediği dönüşüm zaruri olmuştur. Bu nedenle öğretmenlerin intibakı daha kolay olacaktır fikrindeyim (K9).

Katılımcıların belirttiği gibi, yaşanan bu deneyimler, ileride ortaya çıkacak teknolojik dönüşüme temel beceriler ve psikolojik açıdan daha hazır olmayı sağlayabilecek ve sürece uyumu kolaylaştırabilecektir.

Bu tema altında yer alan bulgular değerlendirildiğinde özellikle uzaktan eğitime erişim olanaklarının farklılaşması, süreçteki en büyük olumsuzluk olarak dikkat çekmektedir. Bu bakımdan erişim konusunda sorunların giderilmesine dönük ek uygulamalar gerekmektedir. Bununla birlikte Bakanlığın uygulayıcılarla karar alma süreçlerini paylaşma ve süreci daha saydam biçimde yürütme gereksiniminin olduğu da anlaşılmaktadır. Ayrıca özel eğitim gibi bazı alanlarda yüz yüze eğitim ya da etkili bir eğitim sürecinin oluşturulması için önlemler geliştirilmesi gerektiği görülmektedir.

b. Öğretmenlerin Kriz Döneminde Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri ve Hizmet İçi Eğitimlere Katılım Durumları

Covid-19 salgını nedeniyle ortaya çıkan kriz dönemi öğretmenlerin pek çoğunun daha önce deneyimlemediği çeşitli sorunlarla yüzleşmelerine neden olmuştur. Katılımcıların yarısından fazlası bu yeni durumda çeşitli alanlarda kendilerini yetersiz hissettiğini belirtmektedir. Yetersiz hissedilen konular arasında en çok dile getirileni eğitim teknolojilerinin etkili kullanımınıdır. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Uzaktan eğitim sürecinde en büyük eksikliğin bilinçli ve yeterli teknoloji kullanım bilgisi olduğunu gördüm. Kurulan sisteme adaptasyon sağlamakta zorlandım (K59).

Eğitim teknolojilerine hakimiyet açısından bakarsak kendimi vasat olarak nitelemeliyim. Teknolojik noktada özellikle de uzaktan eğitim sürecinde kullanmamız gereken programlar ve bunların uygulamalı gösterilimi noktasında desteğe ihtiyaç duydum (K10).

Eksik hissettiğimiz noktalar tabii ki oldu. Özellikle EBA kullanımını ve canlı ders hususunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydum (K42).

Bu gereksinimlerle yakından ilgili olarak katılımcılar tarafından yetersiz hissedilen alanlardan biri de uzaktan eğitim için materyal hazırlayabilmedir. Bu konuda bazı görüşler şöyledir:

Uzaktan eğitim sürecinde kendimi teknolojiyi kullanma konusunda çok yeterli hissetmedim, bunun nedeni uzaktan eğitimi destekleyecek şahsi materyallerimin hazır olmayışı idi. Teknolojik okur-yazarlık konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duydum (K9).

Bazı zamanlar Powerpoint'te slayt hazırlamada zorluklar yaşadım (K54).

Materyale ulaşma konusunda kendimi yetersiz hissettim. Elimde tahta yoktu bu da ilk derslerimde yetersiz kıldı (K66).

Katılımcıların bir bölümünün hizmet içi eğitime gereksinim duyduğu diğer konular ise; uzaktan öğretim sürecinde öğrenci ve velilerle iletişim, sınıf yönetimi ve öğrencileri güdüleyebilmedir. Bu konulara yönelik görüşleri şöyledir:

Salgın sürecinde EBA üzerinden yapılan derslerde öğrencileri motive etmek ve göz teması kuramadan etkili iletişim becerilerine sahip olmak üzerine hizmet içi eğitim ihtiyacı hissettim (K13).

Sınıf ortamındaki gibi sınıf yönetimini sağlamak konusunda yetersiz oldum. Bununla ilgili bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duydum (K50).

Bu süreçte öğrencilerdeki motivasyonu arttırmak için bir hizmet içi eğitime ihtiyaç duydum (K66).

Kendimi yetersiz hissettiğim konu şuydu; özellikle bazı velileri sık sık aramama rağmen canlı derse katılım konusunda ikna edemiyordum (K54).

Bu kapsamda katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde kriz döneminde öğretmenlerin genellikle hizmet içi eğitim alma gereksinimi hissettiği görülmektedir. Bu gereksinimler konu açısından ele alındığında, çoğunluğunun uzaktan eğitim süreciyle ortaya çıkan sorunlara yönelik oldukları anlaşılmaktadır. Bunlara örnek olarak; uzaktan eğitim teknolojileri ve EBA'nın etkin kullanımı, öğretim materyali hazırlayabilme, sınıf yönetimi ve iletişim konuları gösterilebilir.

Öte yandan başlangıçta öğretmenlerin eksikliğini hissettiği bazı yeterlikler nedeniyle yaşanan zorluklar süreç ilerledikçe öğretmenlerin bir bölümü tarafından aşılabilmektedir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Süreçte başta yetersizdik. Hem biz hem öğrenciler ne yapacağımızı bilmiyorduk. Fakat zamanla kendimizi geliştirerek daha verimli olduğumuzu düşünüyorum (K69).

Öğretmen arkadaşlarımla büyük çoğunluğu uzaktan eğitim konusunu deneme yanılma ile öğrendiler (K37).

Bu süreçte teknoloji anlamında eksikliklerimin olduğunu, zaman içinde kullandıkça uğraştıkça eksikliklerin büyük ölçüde giderildiğini söyleyebilirim (K23).

Bu görüşler genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin süreç içerisinde uzaktan öğretim uygulamalarını deneyimledikçe sorunları aşabildikleri anlaşılmaktadır. Bununla birlikte katılımcıların az bir bölümü hizmet içi eğitim aldığını belirtmektedir. Katılımcıların bir kısmı salgının neden olduğu kriz döneminde kendilerine herhangi bir hizmet içi eğitim sunulmadığını belirtmektedir. Bu konuda bazı katılımcı görüşleri şöyledir:

Herhangi bir hizmet içi eğitim almadık, uzaktan dahi olsa kesinlikle verilmesi gerekiyordu (K69).

Herhangi bir eğitime katılmadık, öğretmenlere kısa da olsa bir eğitim verilmeliydi (K71).

Görülebildiği üzere bazı katılımcılar kendilerine yönelik eğitim düzenlenmediğini belirtmektedir. Ancak bazı katılımcılar tam tersine çok yoğun olarak eğitimlere katıldıklarını belirtmektedir. Bu durum dikkat çekicidir. Bu katılımcılardan birinin görüşleri şöyledir:

Bakanlık, il, ilçe milli eğitim düzeyinde hizmet içi eğitim faaliyetlerine katıldım. Benim açımdan yararlı geçtiğini düşünmekteyim hatta meslek hayatımda en çok hizmet içi faaliyete katıldığım dönemdi (K6).

Aynı illerde görev yapan katılımcıların bir bölümü eğitimlerden yararlandığını belirtirken diğer bir bölümünün hizmet içi eğitim verilmediğini belirtmesi, düzenlenen etkinliklerin öğretmenlere duyurulmasında ya da sistemin öğretmenlerce etkin olarak izlenmesinde bazı aksaklıklar olduğunu göstermektedir. Bu durumun nedenlerinden biri hizmet içi eğitim etkinliklerinin neredeyse tamamının zorunlu olmayan uzaktan eğitimler şeklinde düzenlenmesi olabilir. Nitekim hizmet içi eğitime katılan öğretmenlerin tamamı bu eğitimlerin isteğe bağlı olarak düzenlendiğini belirtmektedir. Buna örnek olarak şunlar gösterilebilir:

Tüm eğitimlere kendi isteğim doğrultusunda katıldım. Eğitimlerin tamamı Bakanlık düzeyinde uzaktan eğitim olarak gerçekleşmektedir (K23).

Salgın süresince birçok hizmet içi uzaktan eğitime kendi isteğim dahilinde katıldım (K7).

Bu görüşler çerçevesinde gönüllü hizmet içi eğitimlerin yanında öğretmenlerin tercih edeceği konular öncelikli olmak üzere zorunlu hizmet içi eğitim etkinliklerine de yer verilmesi yoluyla öğretmenlerin düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerini daha yakından izlemelerinin ve bunlara katılımlarının artırılacağı değerlendirilmektedir. Hizmet içi eğitimler nitelik olarak öğretmen beklentilerini karşılama açısından ele alınacak olursa; eğitimlere katılan öğretmenlerin önemli bir bölümünün bu eğitimleri yararlı bulduğu görülmektedir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

Bakanlığımızın uzaktan eğitimle açmış olduğu seminerleri bitirdim. Faydalı olduğuna da inanıyorum. Eğitimlerin mekân ve zaman kısıtlaması olmadan yapılması, ev ortamında eğitimlere devam ediyorum olmak keyifliydi (K12).

Salgın süresince beş farklı hizmet içi eğitime katıldım bu eğitimler kendimi eksik hissettiğim alanlarla ilgiliydi, hizmet içi eğitimleri zevk alarak, öğrenerek işledim. Hizmet içi eğitimler Bakanlık düzeyindeydi (K54).

Bu olumlu görüşlerin tersine hizmet içi eğitimler hakkında olumsuz görüşe sahip öğretmenler de bulunmaktadır. Bu görüşlere örnek olarak şunlar gösterilebilir:

Hizmet içi eğitimlere katıldım. Ancak ülkemizde her şeyde olduğu gibi burada da bir yüzeyselcilik, yapmış olmacılık düşüncesi olduğu için çok verimli olduğunu düşünmüyorum (K25).

Uzaktan hizmet içi eğitimde en önemli handikap eğitimin beklentilerin altında (heyecan uyandırmayan, tekdüze anlatım, güncel olmayan örnekler vb.) olması ve dinleyiciyi sıkması (K1).

Hizmet içi eğitime katıldım, video anlatımları oldukça yetersizdi, eğitimdeki video içerikleri yapılan sınavdaki içeriklerle de bağdaşmıyordu (K49).

Bu görüşler çerçevesinde bazı eğitimlerin nitelik açısından öğretmenlerin beklentilerini karşılayamadığı anlaşılmaktadır. Düzenlenen hizmet içi eğitim etkinliklerine katılmanın yanında öğretmenlerin bir bölümü süreç içerisinde ortaya çıkan mesleki gelişim gereksinimlerini gidermek için farklı çalışmalarda da bulunmuşlardır. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunun internet üzerinden araştırmalar yapmak ve ilgili alanlarda videolar izlemek olduğu görülmektedir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Nisan ayında çalışmalarına başlarken internet üzerinden bu konuda çalışan insanların videolarını izleyerek ve not alarak ihtiyacım olan temel argümanlara ulaştım ve bu deneyimlediğim pek çok hizmet içi eğitimden çok daha etkili oldu (K10).

Uzaktan eğitim süreci söz konusu olur olmaz EBA'da bulunan canlı dersler ile ilgili tüm videoları izleyerek kişisel gelişimime destek olmaya çalıştım (K16).

Canlı ders portalını ve bu portaldaki araçları yeterince tanıyamama sorunları yaşadım ancak internet ortamında izlediğim videolarla canlı ders uygulamasını nasıl etkili kullanacağımı öğrendim (K63).

Bu tema altında ele alınan görüşler değerlendirildiğinde; öğretmenlerin yeni durumda çeşitli konularda zorluklar yaşadığı ve hizmet içi eğitimlere gereksinim duydukları görülmektedir. Gereksinim duyulan konuların başında teknolojik okuryazarlık ve öğretim teknolojilerinin etkili kullanımı yer almaktadır. Ayrıca uzaktan öğretim sürecinde iletişim ve sınıf yönetimi gibi konularda öğretmenlerin bir bölümü desteğe gereksinim duymuştur.

Bakanlık ise öğretmenlere çeşitli konularda hizmet içi eğitimler sunmuştur. Bu dönemde katılımcıların çoğunluğunun herhangi bir hizmet içi eğitime katılmamış olması dikkat çekici bir bulgudur. Bu bakımdan eğitimlerin öğretmenlere duyurulması ya da etkinliklerin öğretmenlerce daha iyi izleyebilmesi için ek önlemler alınmalıdır. Düzenlenen etkinlikler öğretmenlerin bir bölümü tarafından yeterli görülse de eğitim içeriklerinin öğretmenlerin güncel gereksinimlerini karşılayacak biçimde olması, sunumunun heyecan uyandıracak biçimde tekdüze olmayan bir anlatım ile yapılması, güncel bilgi ve örneklerle desteklenmesi gerektiği görülmektedir.

c. Kriz Döneminin Devamında Hizmet İçi Eğitimlere Yönelik Alınması Gereken Önlemler

Kriz döneminin devamında mesleki gelişimin kesintiye uğramaksızın devam etmesi gerektiği görüşü katılımcıların tamamınca benimsenmektedir. Bu kapsamda katılımcıların çok büyük bir çoğunluğuna göre hizmet içi eğitimler uzaktan yapılmaya devam etmelidir. Görüşler ele alındığında Covid-19 salgını sürecinde düzenlenecek hizmet içi eğitimler mutlaka öğretmenlerin gereksinimlerine uygun olacak biçimde planlanmalıdır. Bunun için Bakanlık gereksinim belirleme çalışmaları yapılmalıdır. Bu konuda bazı görüş ve öneriler şöyledir:

Öğretmenlere ihtiyaç analiz anketi yapılarak hizmet içi eğitim ihtiyaçları belirlenmelidir (K37).

İhtiyaç analizi sonucunda oluşan alanlarda öğretmenlere katkısı olabilecek eğitimler yerli ve yabancı üniversitelerle iş birliği yapılarak verilebilir (K1).

Katılımcılar Covid-19 salgını nedeniyle yaşanan kriz dönemi boyunca düzenlenmesi gereken hizmet içi eğitimlerin; teknolojiyi kullanma ve uzaktan iletişim becerileri, sınıf yönetimi, uzaktan eğitim

yöntem ve teknikleri, alanlara özel eğitimler gibi çeşitli konu başlıklarında olması gerektiğini belirtmektedir. Bazı katılımcıların konuyla ilgili görüşleri şöyledir:

Pandemi döneminde daha çok EBA'yı etkin kullanma ve canlı derslerin daha aktif bir şekilde kullanılmasına yönelik hizmet içi eğitim çalışmaları yapılmalıdır (K53).

Bence öğretmenlere süreç yönetme becerisi ve uzaktan eğitimde kullanılacak yöntem ve tekniklerle alakalı hizmet içi eğitim verilmeli (K6).

Öğretmenlere uzaktan eğitimde kullanılacak yöntem ve tekniklerle alakalı hizmet içi eğitim verilmeli. Branşlara yönelik materyal geliştirmeye yardımcı olacak, ayrıca öğrenciyi dijital platformda öğrenmenin odağında tutabilecek etkinlikleri nasıl geliştirebileceğimize yönelik kurslar olmalı (K9).

Seçilecek konular şunlar olmalıdır; iletişim, aile içinde ve ergenlerde öfke kontrolü, teknolojik yenilikler ve bilinçli teknoloji kullanımı, bilgisayar ve uzaktan eğitimde kullanılacak materyallerinin kullanımı (K30).

En çok ihtiyaç duyulan eğitim, uzaktan eğitimde sınıf yönetimidir (K6).

Daha çok uzaktan eğitim teknolojilerinin eğitimde kullanılması, elverişsiz koşullarda yaşayan çocukların eğitime katılımının artırılması gibi konularda hizmet içi eğitimler verilip bu eğitimlerin her öğretmen için zorunlu olmasını öneririm (K58).

Katılımcılar belirtilen hizmet içi eğitim konularına ek olarak öğretmenlere psiko-sosyal destek verilmesine de sıklıkla vurgu yapmaktadır. Bilindiği gibi öğretmenler toplumun geri kalanı gibi salgın döneminde psikolojik açıdan zorluklar yaşayabilmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin görevleri gereği süreçten olumsuz etkilenmiş çocuklar ve gençlerle iletişim içerisinde olmaları da dikkate alındığında bu konunun önemi daha da artmaktadır. Bu yüzden gerek öğretmenlerin dayanıklılığının artırılması gerekse öğrencilere daha etkin biçimde destek olunabilmesini sağlamak üzere bu destekler sunulmalıdır. Bu çerçevede bazı görüşler şöyledir:

Normalleşme sürecinde öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlere ve psikolojik tekniklere ihtiyaç vardır. Çünkü bu süreçte her koşulda eğitim vermeye çalışan öğretmenler oldukça stres ve gerginlik yaşadılar (K29).

Hizmet içi eğitimlerde öğretmenlere bilgi aktarımından ziyade psiko-sosyal ve bilişim desteği verilmelidir (K46).

Öğretmenlere sadece mesleki bilgi değil aynı zamanda öğrencilerini yeni sürece adapte etmelerini sağlayıcı psiko-sosyal müdahaleleri içeren eğitimler de verilmelidir (K2).

Görüşler değerlendirildiğinde öğretmenlerin gerek kendileri için gerekse öğrencilerin psikolojik dayanıklılığın katkı sağlamak için desteklenmeleri gerektiği görülmektedir. Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan bir diğer konu da öğretmenlerin olağanüstü durumlarda kriz yönetimi becerilerinin geliştirilmesi gereğidir. Bu konuda bazı öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

Her türlü olağanüstü duruma karşı önceden hazırlıklı olmak adına hizmet içi eğitim seminerleri verilmeli (K57).

Kriz yönetimi ile ilgili bilgilendirmeler, eğitimler yapılabilir (K58).

Belirtilen konularda eğitim ve destek çalışmalarının düzenlenmesinin yanında salgın sürecinde düzenlenecek uzaktan hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin daha etkin olabileceği ve eğitimciler ile aralarındaki etkileşimi artıracak biçimde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu konudaki görüşler şöyledir:

EBA'dan izlenen videolarda pasif olduğu için bir noktada kopmalar yaşanıyor. Çevrim içi araçlar yardımı ile yapılan seminerler ve kursların ise aktif katılım gerçekleştiği için daha verimli olduğunu düşünmekteyim (K16).

Hizmet içi eğitimlerin artırılması, ancak video konferanslar yerine aktif katılım ile çevrim içi araçlar kullanılarak yüz yüze eğitime en yakın oranda verimlilik sağlanması gerekmektedir (K16).

Katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde salgın döneminde uzaktan hizmet içi eğitimlerin daha yoğun etkileşimli olacak biçimde ve yaparak yaşayarak olması gerektiği görülmektedir. Hizmet içi eğitim süreçlerini iyileştirme bağlamında bazı katılımcılarca önerilen bir diğer konu da karar alma süreçlerinde il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullara daha fazla yetki ve sorumluluk verilmesidir. Bu konuda bir katılımcının görüşü şöyledir:

İhtiyaç noktasından çok uzaklardan koordinasyonu yapılan, geniş ve hantal çalışmaların etkili olacağına inanmıyorum. Bunun yerine Bakanlık bünyesinde genel hatları planlanan ancak saha

çalışmasının oluşumu ve takibinin il milli eğitim müdürlüklerince yapılması sağlanan bir modelin beklentileri karşılama noktasında çok daha etkili olacağını düşünüyorum (K10).

Bulgular genel olarak ele alındığında salgının devamında uzaktan hizmet içi eğitim çalışmalarının devam ettirilmesi, eğitim teknolojilerini etkili kullanma ve uzaktan eğitimleri başarılı biçimde sürdürebilmekle ilişkili konulara öncelik verilmesi, eğitimlerin etkileşimli olması ve yerel yönetimlere daha fazla sorumluluk verilmesi gerektiği belirtilebilir.

d. Kriz Dönemi Sonrasında Hizmet İçi Eğitim

Katılımcıların bir bölümü süreç içerisinde edindikleri uzaktan hizmet içi eğitim deneyimleri çerçevesinde; bu eğitimlerin yüz yüze eğitimlere göre çok fazla sınırlılıkları olmadığını bununla birlikte bazı üstünlüklerinin bulunduğunu, bu nedenle salgından sonra uzaktan hizmet içi eğitimlerin artması gerektiğini düşünmektedir. Bu konuda bir katılımcı düşüncesini şöyle belirtmektedir:

Bu süreçte gördüğüm şey olarak; bir ortamda bulunduğum etkinlik ve uzaktan aldığım etkinlik arasında efektif olarak pek bir fark yok, çoğu çalışma uzaktan olarak gerçekleştirilebilir (K52).

Bu katılımcı gibi uzaktan hizmet içi eğitimlerin yoğun olarak devam etmesi gerektiğini düşünen bazı katılımcılar özellikle bu eğitimlerin maliyet-etkililik, zaman ve yer yönünden önemli üstünlüklere sahip olduğunu vurgulamaktadır. Bu konuda bazı görüşler şöyledir:

Normal sürece geçildiğinde de hizmet içi eğitimlerin yine uzaktan devam etmesinin doğru olacağını düşünüyorum. Böylelikle zaman ve mekân sorunu yaşamadan birçok eğitime katılma şansı bulacağımızı düşünmekteyim (K7).

Hizmet içi eğitimlerin sanal ortamda yapılması hem zaman hem de yer açısından daha etkili olur. Sayı sınırlaması olmadan süre sıkıntısı olmadan uzaktan eğitim yoluyla yapılabilir (K30).

Bazı katılımcılar ise uzaktan eğitimleri desteklerken bunların nitelikli eğitimciler tarafından verilmesi gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Çok spesifik olmadıkça eğitimler kaliteli görevliler tarafından uzaktan eğitim yoluyla yapılabilir (K25).

Hizmet içi eğitim kursları alanında iyi ve etkin kişiler tarafından uzaktan eğitim şeklinde verilmelidir (K28).

Katılımcıların bir bölümü uzaktan hizmet içi eğitimlerin üstün yönlerini kabul etmekle birlikte her eğitimin değil yalnızca buna uygun olanların uzaktan yapılması diğerlerinin ise yüz yüze yapılmaya devam etmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu konuda bir görüş şöyledir:

Uzaktan eğitim ile alınabilecek hizmet içi eğitimlerin mekan ve zaman zorunluluğu olmadan yapılması bundan sonraki süreçte artık bir gereklilik olmuştur. Ancak; beceri ve uygulamaya dönük eğitimlerin yüz yüze yapılması elzemdir (K12).

Bu görüş dikkate alındığında özellikle uygulamaya dönük ve yaparak yaşayarak öğrenmenin hedeflendiği eğitimlerin yüz yüze yapılmaya devam etmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Öğretmenlerin uzaktan eğitimlere katılımının artırılması için özendirme de önemlidir. Gelecekte uzaktan hizmet içi eğitimlere katılımın artması konusunda güdüleyici bir yaklaşım öneren bir katılımcının şu görüşleri dikkat çekicidir:

Öğretmenleri uzaktan eğitim almaya teşvik edici uygulamalara gidilmesi, hizmet içi eğitimlere katılımı artıracaktır. Burada bir oyun modeli ile kurgulamak gerekirse; bitirilen her eğitim için puan verme, yıldız toplama ya da yapılacak bir sepete başarılarını koyarak onu doldurmaya çalışma, doldukça motive edici cümle ya da sıfatlar verme gibi yolların teşvik edici olacağını düşünüyorum (K3).

Bu görüşler dikkate alındığında, öğretmenleri eğitimlere katılmaya güdüleyebilecek diğer etmenlerle bir arada düşünülecek olursa benzeri bir yaklaşımın hizmet içi eğitimlere katılımı artırabileceği değerlendirilmektedir. Salgın sonrasında olması gereken genel hizmet içi eğitim modelinde tüm hizmet içi eğitimlerin, öğretmenlerin daha etkin olduğu, yaparak yaşayarak öğrenmenin esas olduğu ve somut çıktıları içeren eğitimlere dönüşmesi gerektiği benimsenmektedir. Bu kapsamda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Alışıl gelmiş düz anlatım biçimindeki eğitimlerin yerine daha interaktif eğitimlerin ve mümkün olan durumlarda çalışma atölyeleri içeren eğitimlerin sağlanmasının yararlı olacağını düşünüyorum (K13).

Daha interaktif, eğitim süreci içerisinde motivasyonu arttıracak, eğitim bitiminde de katılımcıların bir ürün ortaya çıkaracağı hizmetçi eğitimler planlanmalıdır (F17).

Bu görüşlerin salgın döneminde öğretmen ve eğitici etkileşiminin yüksek olduğu uzaktan eğitimlerin düzenlenmesi önerisiyle de uyumlu olduğu, bu bakımdan salgın sonrasında düzenlenecek olan gerek yüz yüze eğitimlerde gerekse uzaktan eğitimlerde bu yaklaşımın benimsenmesinin yerinde olacağı değerlendirilmektedir. Bazı katılımcılar salgın döneminde olduğu gibi sonraki dönemde de hizmet içi eğitim sisteminde il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okulların daha fazla güçlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu konuda bazı katılımcıların görüşleri şöyledir:

Model olarak; kesinlikle yerinden koordinasyona açık, sahanın da yönetsel boyuta katkı sunabileceği, dinamik bir yapı tercih edilmeli. Burada özellikle il milli eğitim müdürlüklerinin yetkileri artırılmalıdır (K10).

Yeni eğitim modeli oluştururken kurumların kendi iç dinamiklerine göre uzaktan eğitim planlamalarının yapılabilmesi yönünde esneklik sağlanmalı (K18).

Katılımcıların kriz dönemi sonrasına ilişkin önerileri uzaktan hizmet içi eğitimlere ağırlık verilmesi ve eğitimlere katılımın özendirilmesi, uzaktan hizmet içi eğitimlerin öğretmeni etkin kılacak biçimde eş zamanlı olması, il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ve okullara daha fazla sorumluluk verilmesi başlıkları altında özetlenebilir.

3. TARTIŞMA, SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulguları çerçevesinde genel tartışmaya, sonuçlara ve önerilere yer verilmektedir.

a. *Tartışma*

Araştırmada ortaya konulan Covid-19 Salgını Sürecinde Kriz Yönetimiyle ilgili bulguların alanyazındaki çeşitli çalışmalarla uyumlu olduğu görülmektedir. Covid-19 salgınının başlangıcında uzaktan eğitimlere geçilmesinin olumlu karşılandığı yönünde bulgular ortaya koyan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır (Adıgüzel, 2020; Başaran, Doğan, Karaoğlu ve Şahin, 2020; Duban ve Şen, 2020). Bununla birlikte süreç içerisindeki sorunlara pek çok araştırmada da yer verilmiştir. İmamoğlu ve Siyimer İmamoğlu'na (2020) göre öğretmenler uzaktan eğitim konusuna bakış olarak ikiye ayrılmaktadır. Birinci grupta yer alanlar, uzaktan eğitimi yetersiz olarak görürken; ikinci grupta yer alanlar bütün eksiklerine karşın başarılı bir uygulama olarak değerlendirmektedirler. Olumsuz olarak değerlendirenlerin en çok teknik altyapı sorunları ve uzaktan eğitime erişime vurgu yaptığı belirtilmektedir. Aktaş Baysal ve Ocak (2020) teknik aksaklıklar nedeniyle öğrenme kayıplarının önüne geçilemediğini vurgulamaktadır. Bakioğlu ve Çevik'in (2020) yaptıkları araştırmaya göre ise öğretmenler ve öğrencilerin bir bölümü internete ya da bilgisayara erişememekte, öğrencilerin çevrim içi veya çevrim dışı derslere katılımları az olmakta ve öğrencilerde güdülenme eksikliği görülmektedir. Canpolat ve Yıldırım'a (2021) göre öğretmenlerin en çok vurguladığı sorunlar; öğrenci katılımı azlığı, öğrenci isteksizliği, öğrencilerin edilgen olmasıdır. Demir ve Kale (2020) ile Kurnaz vd. (2020) öğrencilerin derse olan ilgi ve dikkatlerinin daha düşük olduğuna dikkat çekmektedir.

Süreç içerisinde yaşanan diğer sorunlar konusunda; Karadeniz ve Zabcı (2020) öğretmenlerin yaşadığı belirsizliğin kaygı düzeyini artıran önemli bir etken olduğunu belirtmektedir. Adıgüzel (2020) öğretmenlerin uzaktan eğitim uygulamalarının öğrenci ve veliler tarafından ciddiye alınmadığından yakındığını, Sarı ve Nayır (2012) ile Tümen Akyıldız (2020) velilerin uzaktan eğitim sistemiyle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıkları için gerekli desteği gösteremediklerini, Bayburtlu (2020) velilerin bir kısmının bu süreçte ilgisiz olduğunu belirtmektedir.

Tümen Akyıldız'a göre (2020) öğrenciler arasındaki toplumsal ve ekonomik eşitsizlik uzaktan eğitim sisteminde daha da belirginleşmektedir. Bu süreçte daha da artan fırsat eşitsizliğine vurgu yapan farklı çalışmalar da bulunmaktadır (Başaran vd., 2020; Bozkurt vd., 2020; Işık ve Bahat, 2021a; Ünal ve Bulunuz, 2020).

Araştırmada özel eğitim konusunda yaşanan güçlüklerle ilişkin bulguların da çeşitli çalışmalarda ortaya konulan sonuçlarla uyumlu olduğu görülmektedir. Can'a (2020) göre salgın nedeniyle uygulanan uzaktan eğitim, doğal gelişim gösteren çocuklara odaklanmıştır. Özel eğitim gereksinimi bulunan öğrenciler için de içerik geliştirme, eğitim dokümanları geliştirilmesi ayrıca canlı eğitimlerin açık ve uzaktan eklenmesi gerekmektedir. Mengi ve Alpdoğan (2020) uzaktan eğitim uygulanmasının özel

eğitimin özüne ve mantığına aykırı olduğunu, bu süreçte özel eğitim uygulamalarında önemli güçlüklerin yaşandığını, Canpolat ve Yıldırım (2021) kaynaştırma öğrencilerine yönelik olarak özel bir programın uygulanmadığını ve bu konuda da benzer sorunların yaşandığını belirtmektedir.

Covid-19 salgını sürecinde öğretmenlerin öne çıkan hizmet içi eğitim gereksinimleri konusunda araştırma bulgularına benzer bulgular ortaya koyan çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu konular içerisinde eğitim teknolojilerini ve EBA'yı etkin kullanma, öğretim materyali hazırlayabilme sınıf yönetimi ve iletişim öne çıkmaktadır (Bayburtlu, 2020; Can, 2020; Gören, Gök, Yalçın, Göregen ve Çalışkan, 2020; İmamoğlu ve Siyimer İmamoğlu, 2020; Karadeniz ve Zabcı, 2020; Kırmızıgül, 2020). Bununla birlikte öğretmenlerin bir bölümünün süreç içerisinde yeterliklerini geliştirdiklerine yönelik olarak da alanyazında benzer bulgularla karşılaşılabilir. Örneğin Demir ve Kale (2020) bu konuda öğretmenlerin büyük çoğunluğunun uzaktan eğitim süreci içerisinde kendilerini geliştirdikleri ve yeterliklerini artırarak uzaktan eğitime hızlıca uyum sağladığını belirtmektedir.

Söz konusu gelişmelere karşın öğretmenlerin mesleki gelişime yönelik gereksinimleri devam etmektedir. Karadeniz ve Zabcı (2020) öğretmenlerin bir bölümünün uzaktan eğitimle ilgili yetersiz bilgiye sahip olduğu, uzaktan eğitime göre ders materyali hazırlayamadığı, ders malzemesi sağlama ve öğrencilerle iletişim konularında sorunlar yaşadığını belirtmektedir. Ünal ve Bulunuz (2020) araştırmalarına katılan öğretmenlerin çoğunluğunun uzaktan eğitim sürecini daha verimli geçirebilmek için bir hizmet içi eğitim almak istediğini belirtmektedir.

Bu bağlamda uzaktan öğretim sürecine uyumu hızlandırmak ve yeni teknolojileri etkili kullanabilmek için başta okul yöneticileri, öğretmenlerin yeterliklerini artırmaya yönelik çalışmalara ağırlık vermek gerekmektedir (Işık ve Bahat, 2021b). Çünkü salgının devamında genel olarak öğretmenlere sunulması gereken hizmet içi eğitimler; eğitim teknolojilerini etkili kullanma ve uzaktan eğitimleri başarılı biçimde sürdürebilmekle ilişkili konular olduğu görülmektedir. Bu konuda benzer bulgular ortaya koyan çok sayıda çalışma bulunmaktadır (Bayburtlu, 2020; Canpolat ve Yıldırım, 2021; Demir ve Kale, 2020; Tümen Akyıldız, 2020). Bununla birlikte hizmet içi eğitimlerin yanında psiko-sosyal destek çalışmalarında bulunulması gerektiği anlaşılmaktadır. Bozkurt (2020) salgınla beraber öğrencilerin sarsıntı ve kaygı süreçlerinin üstesinden gelmek zorunda kaldığını, Akkaş vd. (2020) bu sürecin öğrencilerde psikolojik ve psikiyatrik rahatsızlıklara yol açabileceğini ve öğrencilerin kendilerini okulda güvende hissetmelerinin önemli olduğunu, bu nedenle okul açıldıktan sonra karşılaşılacak bu durumlarla ilgili ön çalışmaların mutlaka yapılması gerektiğini, Kırmızıgül (2020) salgının bitimi ve sonrasında öğrenci, öğretmen ve velilerin psiko-sosyal eğitimler ile iyileştirilmelerinin gerektiğini belirtmektedir.

Araştırmada öne çıkan bir diğer önemli bulgu da sürecin devamında düzenlenecek uzaktan hizmet içi eğitimlerin öğretmenlerin edilgen izleyici olacakları videolar biçiminde değil, eşzamanlı ve yoğun etkileşimli çalışmalar olarak düzenlenmesi gerektiğidir. Tekin (2020) de buna benzer biçimde bazı öğretmenlerin edilgen alıcı rolünde olmaları, iletişim ve etkileşimin sınırlı olması, eğitimlerin kalıcılığının düşük olması gibi bazı sorunlardan dolayı yetersiz gördüğünü belirtmektedir.

Sürecin uygulanması ve izlenmesi konusunda da il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okullara daha fazla sorumluluk verilmesi gerektiği yönünde çeşitli çalışmalar da bulunmaktadır, Şişman ve Turan'a (2003) göre Türkiye'de eğitim sistemiyle ilgili sorunların merkeziyetçi bir anlayışla çözümlenmesinin güç olduğu, Bakanlığın bu konuda hantal bir yapıya sahip olduğu bu nedenle yetki devri ile sorunların yerinde belirlenip çözüme kavuşturulduğu işlevsel bir yapının kurgulanması gerektiği çeşitli kesimlerce dile getirilmektedir. Ayvacı, Bakırcı ve Yıldız (2014) merkeziyetçi bir yapının olması nedeniyle düzenlenen hizmet içi uygulamalarında öğretmenlerin görüş ve beklentilerine yeterince yer verilmediğini, Bümen, Alev, Çakar, Ural ve Acar (2012) planlamada merkeziyetçi yaklaşımı benimsemek yerine, yerel düzeyde etkinliklerin ağırlıklandırılması gerektiğini savunmaktadır. Eroğlu ve Özbek (2020) il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile okulların sistemin içerisinde daha etkin olmalarının sağlanması gerektiğini ifade etmektedir. Tüm bu tartışmalar bütüncül olarak ele alındığında araştırmanın alanyazındaki ilgili araştırmalarla tutarlı sonuçlar ortaya koyduğu belirtilebilir.

b. Sonuçlar

Bu araştırma kapsamında ortaya konulan sonuçlar şunlardır:

1. Milli Eğitim Bakanlığı'nın Covid-19 salgını dönemindeki kriz yönetimi bazı açılardan başarılı, bazı açılardan ise başarısızdır. Salgın sürecinin başlamasıyla yüz yüze eğitime ara

verilerek uzaktan eğitime vakit kaybetmeden geçilmesi bu dönemdeki başarılı uygulamalardan biridir. Ancak bu dönemde merkezi bir yaklaşım sergilenmiş, kendi durumlarına özgü karar alabilmeleri için il ve ilçe müdürlüklerine yeterli yetki ve sorumluluk vermemiştir. Öte yandan uygulanan politikalar zaman zaman belirsizlik ve karmaşıklık ortaya çıkarmıştır. Bu belirsizlik öğretmenler ve öğrencilerin bir bölümü üzerindeki kaygıyı artırmıştır.

2. Salgın sürecinde uzaktan eğitime erişim olanakları önemli ölçüde farklılaşmıştır. Teknolojik olanaklar eğitime erişimi önemli ölçüde etkilerken, öğrencilerin eğitim süreçlerine güdülenmelerinin güçlüğü ve velilerin tutumları da derslere katılımı belirleyen en önemli değişkenler olmuştur. Bu durum uzaktan eğitim uygulamalarında öğrenciler arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkların öğrenme düzeyine daha yoğun biçimde yansımaya neden olmuştur.
3. Salgın döneminde özel eğitim gibi bazı alanlarda uzaktan eğitim yapmak diğer alanlara göre çok daha güç olmuştur.
4. Kriz döneminde öğretmenlerin bir bölümü çeşitli alanlarda kendilerini yetersiz hissetmişlerdir. Yetersiz hissedilen konular arasında; uzaktan öğretim teknolojileri ve EBA'nın etkin kullanımı, öğretim materyali hazırlayabilme, sınıf yönetimi, öğrenci ve velilerle iletişim ve öğrencileri güdüleyebilme öne çıkmaktadır. Bu kapsamda öğretmenlerin en çok gereksinim duyduğu konular da bunlar olmuştur.
5. Bu dönemde öğretmenlerin bir bölümü gerek kendileri için gerekse öğrencilerin psikolojik dayanaklılığına katkı sağlamak için psiko-sosyal alma gereksinimi hissetmişlerdir.
6. Salgın döneminde uzaktan hizmet içi eğitimlerin maliyet, zaman ve yer yönünden önemli üstünlükleriyle kriz sonrasında da uygulanabilir olduğu görülmüştür. Ancak verilecek uzaktan hizmet içi eğitimlerin video kayıtları biçiminde değil öğretmenlerin daha etkin olabileceği ve eğiticiler ile aralarındaki etkileşimi artıracak biçimde düzenlenmesi gerekmektedir.
7. Salgın sonrasında uzaktan eğitimlerde öğretmen-eğitici etkileşiminin artırıldığı, tamamıyla uzaktan eğitimle kazandırılması güç olan ve yüz yüze eğitimi gerektiren konular için yüz yüze ve uzaktan eğitim olanaklarının bir arada ele alındığı, yaparak yaşayarak öğrenmenin esas alındığı hizmet içi eğitim uygulamalarının artırılması gerektiği görülmektedir.

c. Öneriler

Bu araştırmada ortaya konulan temel öneriler şunlardır:

1. Milli Eğitim Bakanlığı istikrarlı, somut ve saydam bir kriz yönetimi süreci gerçekleştirmelidir.
2. İl ve ilçe milli eğitim müdürlüklerine kendi koşullarına uygun karar alabilmeleri için daha fazla yetki ve sorumluluk verilmelidir.
3. Sosyo-ekonomik farklılıkların eğitime etkileri bağlamında öğrenciler arasında artan eşitsizliği gidermeye yönelik olarak destekleyici politikalar geliştirilmelidir.
4. Salgın boyunca mesleki gelişim kesintiye uğramaksızın uzaktan hizmet içi eğitim yoluyla devam ettirilmelidir.
5. Öğretmenlerin mesleki gelişim gereksinimlerini belirlemek üzere kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilmeli, isteyen tüm öğretmenlerin ulaşabileceği biçimde eğitimler çeşitlendirmeli ve katılımcı kontenjanı sayısı artırmalıdır.
6. Verilecek uzaktan hizmet içi eğitimler video kayıtları biçiminde değil öğretmenlerin daha etkin olabileceği ve eğiticiler ile aralarındaki etkileşimi artıracak biçimde düzenlenmelidir.
7. Öğretmenlere sunulan hizmet içi eğitimlerin bir bölümü gönüllü olabildiği gibi bir kısmı da zorunlu olmalıdır.
8. Hizmet içi eğitimlerin duyuruları daha etkili yapılmalı, bütün öğretmenlerin bu etkinliklerden haberdar olmaları sağlanmalıdır.
9. Öğretmenlerin gerek kendileri için gerekse öğrencilerin psikolojik dayanaklılığına katkı sağlayabilmeleri için çeşitli hizmet içi eğitim ve destek çalışmaları gerçekleştirilmelidir.
10. Salgın sonrasında öğretmenlerin etkin katılımına dayalı, yüz yüze ve uzaktan eğitim olanaklarının bir arada ele alındığı bir hizmet içi eğitim yaklaşımı ortaya konulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, A. (2020). Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim ve Öğrenci Başarısını Değerlendirmeye İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 253-271.
- Akkaş Baysal, E. ve Ocak, G. (2020). Covid-19 Salgını Sonrasında Okul Kavramındaki Paradigma Değişimine ve Okulların Yeniden Açılmasına İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(2), 172-201.
- Aydın, İ. (2011). Çeşitli Ülkelerde Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimleri. C. Öztürk ve İ. Fındıkçı (Editörler), *Prof. Dr. Yahya Akyüz'e Armağan, Türk Eğitim Tarihi Araştırmaları, Eğitim ve Kültür Yazıları*. (ss. 335-345). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ. (2014). *Kamu ve Özel Sektörde Hizmet İçi Eğitim El Kitabı* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, İ., Toptaş, B., Kaysılı, A., Tanrıverdi, G., Güngören, N., and Topçu, Ş. (2021). Professional development needs analysis of school administrators and teachers in Turkey. *Kastamonu Education Journal*, 29(2), 428-441. doi: 10.24106/kefdergi.821505.
- Ayvacı, H., Bakırcı, H. ve Yıldız, M. (2014). Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri ve Beklentileri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 357-383. Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/pub/amauefd/issue/1731/21228>.
- Bakioğlu, B. ve Çevik, M. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Fen Bilimleri Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 109-129. Erişim Adresi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43502>.
- Başaran, M., Doğan, E., Karaoğlu, E. ve Şahin, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Sürecinin Getirisi Olan Uzaktan Eğitimin Etkililiği Üzerine Bir Çalışma. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 179-209.
- Bayburtlu, Y. S. (2020). Covid-19 Pandemi Dönemi Uzaktan Eğitim Sürecinde Öğretmen Görüşlerine Göre Türkçe Eğitimi. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 131-151. Retrieved From: <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.44460>.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni normal ve yeni eğitim paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3), 112-142.
- Bozkurt, A., Jung, I., Xiao, J., Vladimirsch, V., Schuwer, R., Egorov, G., Lambert, S., ... Paskevicius, M. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1), 1-126. Retrieved from <https://asianjde.org/ojs/index.php/AsianJDE/article/view/462>
- Bümen, N. T., Alev, A., Çakar, E., Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye Bağlamında Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi: Sorunlar ve Öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 42(194), 31-50.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 11-53.
- Canpolat, U. ve Yıldırım, Y. (2020) Ortaokul Öğretmenlerinin COVID-19 Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitim Deneyimlerinin İncelenmesi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 74-109.
- Demir, S. ve Kale M. (2020). Öğretmen Görüşlerine Göre, Covid-19 Küresel Salgını Döneminde Gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Sürecinin Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 15(8), 3445-3470. Erişim adresi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44492>.
- Duban, N. ve Şen, F. G. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının COVID-19 Pandemi Sürecine İlişkin Görüşleri. *Turkish Studies*, 15(4), 357-376. Erişim adresi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43653>.
- EBSAM (2021). *Pandemi Döneminde Öğrenme Kaybı Tespit ve Öneriler*. EBSAM Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ankara. Erişim Adresi: https://www.ebs.org.tr/ebs_files/files/yayinlarimiz2021/Pandemi_Doneminde_Ogrenme_Kaybi.pdf
- ECLAC-UNESCO (2020). *Education in the time of COVID-19*. Erişim Adresi: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000374075_eng/PDF/374075eng.pdf.multi
- Eroğlu, M. ve Özbek, R. (2020). Etkili Öğretmenlerin Mesleki Gelişimi. *Dicle University Journal of Ziya Gokalp Education Faculty*, 37, 73-92. DOI: 10.14582/DUZGEF.2020.142.
- Gören, S. Ç., Gök, F. S., Yalçın, M. T., Göregen, F. ve Çalışkan, M. (2020). Küresel Salgın Sürecinde Uzaktan Eğitimin Değerlendirilmesi: Ankara Örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 69-94.
- Işık, M. ve Bahat, İ. (2021a). Teknoloji bağlamında eğitimde fırsat eşitsizliği: eğitime erişime yönelik sorunlar ve çözüm önerileri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(2), 498-517.

- Işık, M. ve Bahat, İ. (2021b). COVID 19: Eğitimde Yeni Arayışlar. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 82-89.
- İLKE (2021). *Eğitim İzleme Raporu 2020*. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, İstanbul. Erişim Adresi https://ilke.org.tr/images/air/egitim_2020/egitim_izleme_raporu_2020_online.pdf
- İmamoğlu, H. V. ve Siyimer-İmamoğlu, F. (2020). Coronavirüs Salgını ve Uzaktan Eğitim Süreci Hakkında Öğretmen Görüşleri: Şehit Bülent Yalçın Spor Lisesi ve Şehit Ertan Yılmaz Güzel Sanatlar Lisesi (Sinop) Örneği. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(4), 742-761.
- Kalkınma Bakanlığı, (2013). *İllerin ve Bölgelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (SEGE-2011)*. Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Karadeniz, G. ve Zabcı, N. (2020). Pandemi Döneminde Uzaktan Eğitim Veren Öğretmenlerin Çalışma Koşulları ve Algıladıkları Stres ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. *MSGSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(22): 301-314.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(5), 283-289.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Barışık, C. Ş. ve Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 293-322.
- MEB (2006). *Milli Eğitim Bakanlığı Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerinin Değerlendirilmesi*. Ankara: EARGED. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/earged/earged/Hie_degerlendirme.pdf.
- MEB (2010). *Milli Eğitim Bakanlığında Hizmet İçi Eğitimin Yeniden Yapılandırılması Panel ve Çalıştayı Sonuç Raporu*. Ankara. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/346921874_Milli_Egitim_Bakanligi'nda_Hizmet_Ici_Egitimin_Yeniden_Yapilandirilmesi_Panel_ve_Calistayi.
- MEB (2018). 2023 Eğitim Vizyonu. Erişim Adresi: http://2023vizyonu.meb.gov.tr/doc/2023_EGITIM_VIZYONU.pdf.
- Mengi, A. ve Alpdoğan, Y. (2020). COVID-19 Salgını Sürecinde Özel Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerine İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 413-437.
- MEXT (2003). *Attracting, developing and retaining effective teachers, OECD activity*(Analytical review), *Japanese country background report*. Retrieved from: <https://www.oecd.org/education/school/29163349.pdf>.
- Musset, P. (2010). *Initial teacher education and continuing training policies in a comparative perspective: current practices in OECD countries and a literature review on potential effects*. OECD Education Working Papers, No. 48, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5kmbpjh7s47h-en>.
- SABER (2020). *Transforming education systems: Accelerating foundational learning for everyone*. World Bank Group. Erişim adresi: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/810711624283378763/pdf/SABER-Annual-Report-2020-Retrospective-Review-Transforming-Education-Systems-Accelerating-Foundational-Learning-for-Everyone.pdf>
- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar. *Turkish Studies*, 15(4), 959-975. Erişim adresi: <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44335>.
- Şişman, M. ve Turan, S. (2003). Eğitimde Yerelleşme ve Demokratikleşme Çabaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 34(34), 300-315.
- Tekin, O. (2020). Uzaktan Eğitim Kullanılan Hizmet İçi Eğitim Programlarına Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 16(1), 20-35. doi: 10.17244/eku.643224.
- Tümen Akyıldız, S. (2020). Pandemi Döneminde Yapılan Uzaktan Eğitim Çalışmalarıyla İlgili İngilizce Öğretmenlerinin Görüşleri (Bir Odak Grup Tartışması). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 679-696. DOI: 10.29000/rumelide.835811.
- UNESCO, (2020a). *Supporting teachers and education personnel during times of crisis*. UNESCO COVID-19 Education Response, Education Sector issue notes. (Issue note no.2.2). Erişim Adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373338/PDF/373338eng.pdf.multi>
- UNESCO. (2020b). *National education responses to COVID-19: Summary report of UNESCO's online survey*. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373322/PDF/373322eng.pdf.multi> adresinden erişildi.
- UNESCO, (2020c). *School reopening: ensuring learning continuity*. UNESCO COVID-19 Education Response, Education Sector issue notes Erişim Adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000373610/PDF/373610eng.pdf.multi>
- UNESCO, (2020d). *Ensuring effective distance learning during COVID-19 disruption guidance for teachers*. Erişim adresi: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375116/PDF/375116eng.pdf.multi>

Ünal, M. ve Bulunuz, N. (2020). COVID-19 Salgını Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Çalışmalarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi ve Sonraki Sürece İlişkin Öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 343-369.

EXTENDED SUMMARY

Purpose

This research aims to reveal teachers' in-service training needs during the Covid-19 pandemic and teachers' views on in-service training in this process. In this direction, the research includes what kind of difficulties teachers have experienced during the pandemic, in which areas they feel inadequate, in which subjects they need in-service training, and what they do to meet their needs. Also, the research includes opinions and suggestions about in-service training activities offered by the Ministry of National Education.

Methodology

In this study, in which the screening model was carried out, a qualitative research approach was adopted. In this context, the researcher took the teachers' opinions in writing about the in-service training during the pandemic through a form consisting of open-ended questions he developed. In this context, content analysis was carried out with the data obtained from 73 teachers from Istanbul, Hatay, Rize, and Diyarbakir.

Findings

Many participants accept the Covid-19 outbreak as a crisis process and think that the efforts of the Ministry of National Education in the field of education are a crisis management process. While some participants consider the ministry's transition to distance education without delay with the onset of the crisis, some think the ministry manages the process in an uncertain and complex way. This uncertainty increases the anxiety of teachers.

Participants state that there are fundamental problems in distance education practices during this process. Examples of these problems are the following: The presence of many students and teachers who cannot access the internet and technological tools necessary for distance education, the lack of interest in distance education, the low participation rate in distance education, the indifference of some parents. These problems increase the inequality arising from socio-economic differences between students in the field of education.

During the crisis that emerged due to the Covid-19 pandemic, many teachers faced various problems that they had not experienced before. More than half of the participants state that they feel inadequate in various areas in this new situation. Among the issues that are felt inadequate, the most mentioned is the effective use of educational technologies. Besides, some teachers feel inadequate preparing materials for distance education, communicating with students and parents, classroom management, and motivating students.

Almost all the teachers feel the need to receive in-service training. However, when these requirements are considered in terms of subject, it is understood that most of them are related to the problems that arise with the distance education process. As an example of these; Distance education technologies and effective use of EBA, preparation of teaching materials, classroom management, and communication can be shown.

Despite these requirements, only a few of the participants state that they have attended in-service training. Some participants stated that they were not provided with any in-service training during the crisis caused by the pandemic. The fact that some participants working in the same provinces stated that they benefited from the training, while another part stated that there was no in-service training, which shows that there are some problems in announcing the organized activities to the teachers or in the effective monitoring of the system by the teachers.

According to the teachers who participated in the in-service training, it is understood that some training cannot meet the quality expectations of teachers'. The main criticism is that the interaction with the trainer is limited in this training.

According to the Participants; In-service training that should be organized during the crisis period due to the Covid-19 pandemi care; communication, classroom management, using technology, distance education methods and techniques, and field-specific training. They are related to distance educations problems. Moreover, participants emphasize that teachers should be supported both for themselves and contribute to their psychological resilience.

Teachers state that training and support activities for teachers should be organized during and after the pandemic. However, it is adopted that all in-service training should be transformed into training in which teachers are more effective, learning by doing and experiencing is essential and include concrete outputs. While some participants accept the superior aspects of distance in-service training, they state that not every training should be done remotely, but only those suitable for it. In contrast, others should continue to be done face-to-face.

Conclusion and Discussion

During the Covid-19 pandemic, teachers had to face new problems and felt inadequate in some areas. These areas are mostly related to the sustainability of distance education, using technology, material development, classroom management, communication, and student motivation. Besides, teachers need psychological support both for themselves and for helping their students.

Despite these needs, only a small part of the teachers participated in in-service training activities. Some participants find the distance in-service training activities insufficient as they make the participant passive and do not allow interaction with the trainer. On the other hand, a consensus is that distance education should be preferred more because of its flexibility in place and time and cost advantages. However, it is understood that this approach should be adopted not in all subjects but only in subjects suitable for distance in-service training.

After the crisis period, distance in-service training should be wide spread, participation in training should be encouraged, distance in-service training should be simultaneous to make the teacher effective, and more responsibility should be given to provincial and district national education directorates and schools.